

dr. sc. Antea Čilić, doc.

DIDAKTIKA – TEORIJA OBRAZOVANJA I NASTAVE

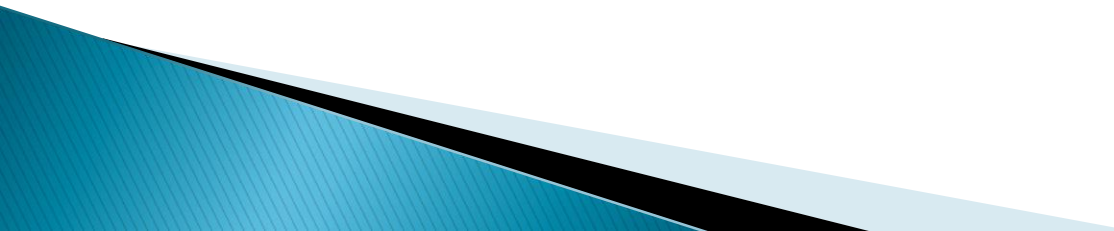
Fizička kultura – specijalističke studije
Fakultet za sport i fizičko vaspitanje
Univerzitet Crne Gore

DIDAKTIKA

»» POJMOVNO ODREĐENJE

ppt1

- ▶ *Što je odgoj?*
 - ▶ *To je pedagogija?*
 - ▶ *Što je učenje?*
 - ▶ *Što je obrazovanje?*
 - ▶ *Što je nastava?*

 - ▶ *Što je didaktika?*
-

PEDAGOGIJA – TEORIJA ODGOJA DIDAKTIKA – TEORIJA(?) NASTAVE I/ILI OBRAZOVANJA

*“Tko se povede za praksom bez teorije,
taj je kao kormilar koji se ukrca
na lađu bez kormila i kompasa i
Nikad nije siguran kuda plovi.”*

Leonardo da Vinci

PEDAGOGIJA – TEORIJA ODGOJA
DIDAKTIKA – TEORIJA(?) NASTAVE I/ILI OBRAZOVANJA

*“Prvi i krajnji cilj didaktike neka bude nastojanje da pronademo i istražimo takav način održavanja nastave gdje učitelji moraju manje poučavati, a učenici ipak više nauče...”
(Komensky. 1657.)*

U vrijeme kada je Jan Amos Komensky napisao knjigu Velika didaktika (1632) znanstvene spoznaje o učenju i poučavanju su bile daleko od onih kojima danas raspoložemo. Komensky je didaktiku tada shvaćao kao „opću vještinu o tome kako valja poučavati svakoga u svemu“. Od nastavnih medija i izvora znanja na raspolaganju su mu tada bili knjiga, učitelj i priroda.

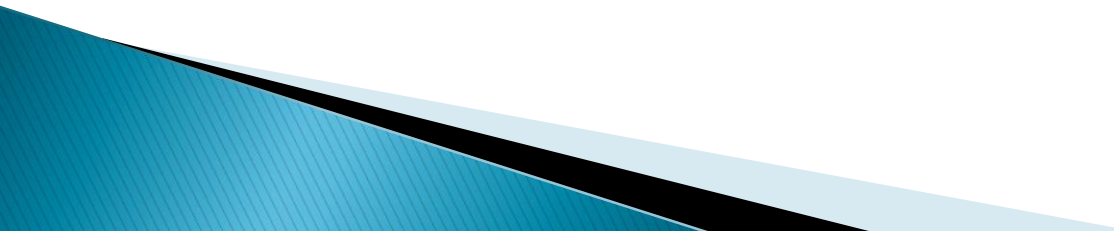
- ▶ *Pedagogija kao znanost istražuje odgoj i obrazovanje na značajno višoj teorijskoj razini dok je didaktika u većoj mjeri praktično usmjerena.*
- ▶ didaktika je grana pedagogije koja se bavi teorijama, idejama, načelima i uputama koje su usmjerene uspješnom provođenju odgojno-obrazovnog procesa.

- ▶ Stariji didaktički koncepti – usmjereni prema poučavanju i nastavniku,
- ▶ noviji koncepti – usmjereni prema učeniku i procesu učenja
- ▶ didaktika kao znanost kojoj je predmet intencionalno sustavno organizirano učenje orijentirano na razvoj pojedinca – osobnost

didaktika kao umijeće poučavanja

“Didaktika se danas shvaća kao znanstvena disciplina koja se ubraja u odgojne znanosti. Cilj joj je osposobljavanje budućih učitelja, nastavnika i profesora za znanstveno promišljanje i djelovanje u zadaćama, problemima i poslovima s kojima se susreću u školi i odgoju [Gudjons, 1994].”

Ključni čimbenici učenja orijentiranog na pojedinca

- ▶ pojedinac (sa svojim dispozicijama, iskustvom, stupnjem razvoja pojedinih osobina)
 - ▶ djelotvorno učenje (stvaranje novog iskustva, kroz koje učenik uči)
 - ▶ okolina (socijalna interakcija)
-

Djelotvorno učenje ostvaruje se:

- ▶ kad zadaće (razinom, složenošću), pred kojima se učenik/polaznik nalazi, ne prelazi niti podcjenjuju njegove mogućnosti – koje pojedinac “zdravim naporom” može riješiti,
- ▶ kad se tijekom učenja uspostavi takav kognitivni i (ili) psihomotorički odnos između učenika i datog sadržaja (bilo da je taj sadržaj izravno ili neizravno predstavljen) koji omogućuje učeniku obrazovno značajna, djelotvorna (valjana, validna) iskustva (znanja, vještine, sposobnosti),

- kad se, i pri svladavanju zadataka (pretežno kognitivne i psihomotoričke prirode), uspostavi kvalitetna interakcija između pojedinca i njegove socijalne sredine (grupe, npr.), tj. ako socijalna sredina potiče u pojedinca osjećaj samopouzdanja i samopoštovanja.

“Čitavo 20. stoljeće bilo posvećeno jednom velikom preispitivanju i kritičkom propitivanju didaktike kao teorije i prakse. To intenzivno kritičko propitivanje počelo je još krajem 19. stoljeća, a traje još i danas ...”

“Nastava predstavlja složen proces u kojem su glavni sudionici učenici i nastavnici. To znači da u tom procesu ti subjekti zajednički nešto rade. Kada ljudi nešto rade obično to temeljito planiraju i pripreme, zatim ostvare zamišljene scenarije i na kraju sve to procijene, odnosno vrednuju.

Novi pristup...

Kako nastavno učenje i poučavanje učiniti obrazovno uspješnim (s obzirom na razvojne potrebe pojedinca, učenika i društva), mjestom učenja društveno poželjnog ponašanja (socijalizacije) pa da to (učenje i poučavanje) bude i odgoj (čin afirmacije individualiteta-osobnosti, personalizacije)?

Didaktika kao opća metodika

v.s.

Metodika kao posebna didaktika

“Prva didaktika i nije ništa drugo do opća metodika... U praksi je ona korespondirala s “univerzalnim učiteljem” koji je “svakoga svemu i za sva vremena” poučavao...”

Metodika – sustav znanstvenog mišljenja
nastave

određenog predmeta ili određene srodne grupe
predmeta

Metodika – primijenjena didaktika (predmetna

Didaktičke teorije

- ▶ **didaktičke teorije** – sustavne veze didaktike, teorije kurikuluma i teorije škole
- ▶ na temelju didaktičkih teorija nastavnik razmatra što i kako poučavati, potiče razvoj i teoriju nastave, pomaže učeniku u razvoju strategije i stilova učenja

Ključni pojmovi...

- ▶ **Činjenice i podaci** → iskustvo, dokazi, dosezi u iskustvu
- ▶ **Refleksija** → metodički postupci, doseg i vrijednosti mišljenja
- ▶ **Predmetni okvir** → odgovarajuće omeđeno područje, usmjerenje u određeni prostor , tj. „predmetni okvir“, nikad nastavni predmet nije do kraja omeđen, nastavni sadržaji su spomenuti i u drugim predmetima
- ▶ **Koncepcija** → konstruirani model – nastavnik razvija svoj model nastave, svoju koncepciju
- ▶ **Diskusija** → sa stručnjacima, uspostavljanje veze s prethodnim istraživanjima
- ▶ **Pitanja i kritika** → nove spoznaje, razumijevanje uobičajenih postupaka (kroz propitivanje, samovrednovanje i samokritiku)

Didaktički modeli – što su?

- ▶ Pojam i značenje didaktike razvijen kroz nekoliko modela
 - ▶ Različiti pristupi definiranju pojma didaktike i njezinih zadaća
 - ▶ Različita shvaćanja procesa organiziranog učenja/poučavanja
 - ▶ Različiti kriteriji i principi
-

Veliki Didaktički modeli

- ▶ Didaktika kao teorija obrazovanja
- ▶ Didaktika kao teorija poučavanja
- ▶ Didaktika kao kibernetičko–informacijska teorija
- ▶ Didaktika kao teorija kurikuluma
- ▶ Didaktika kao kritička teorija nastavne komunikacije